

Naczynia ceramiczne to przedmioty, w których odbija się życie codzienne dawnych społeczności. Studia nad tym najbardziej powszechnym zabytkiem, jaki pozostawili po sobie dawni mieszkańcy, są nieodłącznym elementem każdego badania archeologicznego.

Celem projektu jest rekonstrukcja funkcji naczyń glinianych z okresu halsztackiego, odnajdywanych w różnorodnym kontekście osadniczym i sepulkralnym. Wielowymiarowe analizy zestawów ceramicznych (kształty i rozmiary, technologii, zdobnictwa i obróbki powierzchni, wymiarów, śladów użycia), zasad ich doboru oraz kontekstów znalezienia chcemy połączyć z dużą serią badań molekularnych i izotopowych na obecność lipidów w ceramicznych fragmentach i archeobotanicznymi badaniami wypełnisk. Analiza pozostałości organicznych jest doskonałym narzędziem do wskazania funkcji ceramiki i może określić przeznaczenie glinianych pojemników oraz zidentyfikować ich zawartość określając grupy żywności i napojów w nich gotowanych lub przechowywanych. Intencją zespołu jest także zainicjowanie chemicznych badań ceramiki pradziejowej jako podstawy identyfikacji jej funkcji i określenia głównych źródeł żywności, napojów, a nawet zachowań społecznych dawnych społeczności. Otrzymane wyniki analiz zostaną wprowadzone w obieg poprzez publikacje w prestiżowych czasopismach naukowych.

Zespół naukowców zajmujących się badaniami wykopaliskowymi, analizami botanicznymi i chemicznymi chce połączyć siły zająć się opracowaniem znaczenia dawnej ceramiki, wzbogacając wyniki europejskie o nowe dane i nowatorskie wytyczne. Do badań chcemy posłużyć się materiałami ze stanowisk z Dolnego Śląska, odkrytych podczas ratowniczych badań archeologicznych prowadzonych na trasie budowy autostrady A-4, dla których dysponujemy bardzo bogatym materiałem ceramicznym oraz licznymi próbkami wypełnisk.

Osada z Milejowic i nekropolia z Domasławia stwarzają niepowtarzalne możliwości badawcze. Odkryte obiekty potwierdziły zmiany analogiczne do zachodzących w całej strefie kulturowej, polegające na ukształtowaniu się arystokracji halsztackiej. Niespotykana jest skala kontekstów, do których możemy się odnieść przy wyborze materiału do analiz, jak i zróżnicowanie obu stanowisk. Kompleks odkryty w Milejowicach otoczony solidnym ogrodzeniem palisadowym można potraktować jako lokalną realizację siedziby wiodącej grupy społecznej, zajmowanej przez osobę lub rodzinę o szczególnie uprzywilejowanej pozycji. Obfity materiał ceramiczny z tej osady pochodzi nie tylko z różnorodnych funkcjonalnie i ekonomicznie budynków, ale także z licznych studni i depozytów, prawdopodobnie o charakterze wotywnym. Blisko 300 grobów komorowych odkrytych na ogromnym cmentarzysku w Domasławiu i ich wyposażenie pokazuje, że ludność na nim chowana utrzymywała rozległe kontakty o różnym charakterze z najważniejszymi wówczas centrami kulturowymi Europy Środkowej. W grobach pojawiły się zestawy naczyń odzwierciedlające zwyczaje biesiadne znane z kultury halsztackiej. Zakładamy, że zawierały one różnorodne zestawy do libacji i materialnych ofiar, naczynia do jedzenia i picia, czerpania napojów i ich spożywania, przechowywania, obmywania.

Możliwości interpretacyjne jakie dają nam metody molekularne i izotopowe służące identyfikacji pozostałości pożywienia we fragmentach ceramicznych, pozwalają na rozstrzygnięcie o funkcjonalności naczyń pozyskiwanych podczas prac wykopaliskowych. Ten rodzaj badań pozwala nie tylko omówić związek między funkcjonalnością a morfologią znalezionych naczyń, ale także pogłębia nasze rozumienie dawnych praktyk. Identyfikacja funkcji naczyń jest ważnym źródłem informacji w badaniu zwyczajów związanych z jedzeniem i obróbką pożywienia, a także związków między nawykami żywieniowymi, statusem i tożsamością w kontekście społeczeństw. Pozwala nam także zrozumieć kontekst i funkcję wielu depozytów ceramicznych oraz określić zastosowanie wyrobów ceramicznych, które otrzymały pożądane cechy użytkowe lub kultowe.

Integracja transdyscyplinarnych wyników badań już okazała się bardzo owocna, zwiększając naszą wiedzę na temat dawnych sposobów życia w skali domu/*sacrum*, stanowiska, a następnie regionu. Planowany projekt zapewnia bezprecedensowy w skali środkowoeuropejskiej wgląd w życie populacji z wczesnej epoki żelaza.